

מסורת הש"ס

(א) וַלָּקֵמַן חַיָּיָה, (ב) נָגַעִים פִּיג מִיַּד וּפִיט מִיָּא, (ג) וַתּוֹסַפְתָּה דַּעֲגֵשׁ פִּיג הָיִיצָן, (ד) וַיֵּלַךְ וַתֵּקַן, (ה) נָגַעִים פִּיט מִיָּא עִיט, (ו) נַפְתָּחִים עַה, (ז) תּוֹסַפְתָּה דַּעֲגֵשׁ פִּיג וַהִיִּצָן, (ח) וַנְּטַרְפָּה רַשִׁיטָא, (ט) יֵלַ מַלְי גִּירִים, (י) וַיִּשִׁין לַעֲיִצָּ, (יא) וַיֵּלַךְ דַּפְלִיטָא, (יב) וַנְּעִיעַ תּוֹסָא עִיט עַי: עו: דִּיה אַמְרָן,

מוסף רש"י

חידודה קודם לליבונה. קודם שחיטה הימין גליטון הוא נחתך בחידוד (דקסון יז:). ברמץ. אפר רומח (פסחים עה:). בגפסית. מין סיד הוא (שם).

רבינו גרשום

שניה עכשיו כואב לו ביותר והוא מרצה בדם עולה כי אויל לזכר מצוה. לא כצע על פורסה כלומר לא היה נחנה: ליבן סכין ששרפה באור עד שהיה אדום. חידודה קודם לליבונה כלומר מחמת חידוד נשחטה לא מחמת האור שוו ליבון: מטמאין בשבוע אחד כלומר דבשניהם תחיבי והסגירו שבעת ימים שנאמר בשני סימנים בשער לבן ובפסיון כלומר דבשניהם כתוב אם פשה תפשה והנה נחפך שער לבן בבהרת אלא למה חלקום לו מזה חלומר עכשיו ששניהם יש דין אחד לומר שאין מצטרפין זה עם זה שאם היה חצי גריס שחין וחצי גריס (בהרת) [מכוח] אין מצטרפין: לכה בעין או באבן כלומר שחם אותו עץ או אבן במקום שחותכין אותו: בגפת פסולת דריתים. לאיתווי אבר מעיקרו כלומ' כשחותכין אבר מעקרו חם הוא ביותר והוא שחין. ואי זהו מכוח [נבוח] ברמץ באפר עם גחלים דקים בסיד רוחת השעשועי הסיד חם הוא כמה ימים לאחר עשייתו. בגפסים רוחת פסולת הברזל שהנפח משליך מכירתו וכל דבר הכא מחמת האור כגון אלו זו מכוח. ותניא אם שחין קודם למכוח כלומר שאם הוא שחין עליו והיה מוטבר ב' ימים או ג' ואח"כ בא על השחין מכוח ביטל מכוח את השחין ומתחיל ימי הסגירו והכא היכי דבר כגון דהוא חצי גריס וכו' כלומר מאי חבטא קדים כלומר המכה והיינו שחין ואתי הבלא כלומר הלחבן והיינו מכוח ומבטל ליה חבטא כמו דלא היה שם כלום עכשיו הוה ליה שחין ומכוח ולא מצטרף או דילמא הבלא קדים ואתי חבטא ומבטלי להבלא והוה ליה חבטא ושחין ומצטרפין: ת"ש דאמר זירא ליבן סכין ושחט כו' אלמא חבטא קדים וכך הכא דחבטא קדים ואתי הבלא ומבטל

ליבן. צאור. בלשון חכמים נקרא ליבון וצלשון הלועזים קורין בצלמותי: **שחיטתו כשרה**. ולא אמר שריפה היא זו ולא שחיטה: **חידודה קודם לליבונה**. מקדים וממחר לחתוך קודם שמיכה הצהמה מן האור: **והאיכא לרדיון**. דסכין כשנכנס למוך החתך קודם שמשחט רוצ הסימנים היא שורפת את שחיטה שהרי ושת נקוצתו במשהו ליערף ושריפה כנקצ הוא: **מירווח רוח**. מתרחצ החתך מלדי הסכין מכאן ומכאן ואין נוגע ויהסימן אלא חידודו של סכין: **והכה צו**. טאת האדם מכה בכת: **משום שחין נדון**. לענין נגעים כדמפרש לקמן. שחין צא ע"י חוס שמתחמם מחמת כח ההכאה ומכוח צאה מחמת האור והכא דאיכא תרוייחו צהי מינייחו דיינין ליה: **למאי נפקא מינה**. באיזה דבר חלוק דין מכה משחין דמיצעי לך: **מטמאים בשבוע אחד צגני סימנים בשער לבן ובפסיון**. שאין צהן הסגר שני כמו שכתוב (ויקרא יג) בשאלת ובספתת צ' הסגרות שאם עמד צעיניו ולא פשה שצו ראשון מסגיר אותו צגניה שמא יפשה ויחליטנו אצל בשחין ומכוח לא נאמר אלא הסגר אחד ואם עמד צעיניו בשבוע ראשון שוב אין מסגירו לטמאו אלא פוטרו והולך: **צגני סימנין**. הך דמפרש: **שער לבן ובפסיון**. אם פשה ולא כנתק שסימן טומאתו בשער נהוב: **ולמה חלקו כהצוב**. צגתי פרשיות ופירש משפט כל אחת צה ולא יצרפס יחד שהרי משפטן שוה ויהי לו לכתוב כי יהיה צו צעורו שחין או מכוח: **שאין מצטרפין זה עם זה**. לשיעור נגע כגריס חצי פול שאם עלה צו חצי גריס מחמת חוס מכה שלא ע"י האור וחצי גריס אצלה ע"י כויית האור אין מצטרפין א: **שחין**. לשון חמימות כמו (יומא דף גג:) שנה שמונה וכדמתרגס יונתן תמומי ראימי אור שחיית (ישעיה מד): **לקה צאצן**. הכה וצבצב צאצן אפילו צלא חצורה דכל מכה מתחמם הכשר מיד ע"י ההכאה: **בגפס**. שטמנין ירו בפסולת

של זימים והוא חס מאד מאליו ונכוה: **אצר מעיקרו**. ממקום שעוקרים העופרת והוא חס: **גחלת**. פחם שלא צבה: **רמץ**. אפר חס וכך שמו בלשון ערבי: **גפסים**. מין סיד ושורפין אותו כמין סיד: **ופניא שחין ומכוח ור'**. כולה הך מתנייתא מנטרטי הכא לפירושי מאי תיבעי לן דהא צעיא דלעיל הכי איבעיא לן ליבן שפוד והכה צו אחיה הצל קודם לצא הצל המכה או הצל האור ונפקא מינה לכדתניא דהולכין אחר האחריון דתניא שחין ומכוח במקום אחד צאותו מקום שלקה בראשון לקה בשני צאותו גריס עצמו: **ציטל אחריו אם הראשון**. ונפקא מינה לענין צירוף שאם היה צו חצי גריס שחין ולקה צאור צאותו חצי גריס נהפך אותו (א) גריס ונעשה מכוח ואם חזר ולקה לאחר זמן אצל מכוח זו שלא ע"י האור ונולד צו חצי גריס שחין אחר ונעשה שלם אין מצטרף עם הראשון וטהור והשתא אהני ליה ציטול שאילו לא ציטול חצי גריס הראשון היה זה מצטרף עמו: **והכא ה"ד**. לענין צעיא דלעיל ויהיכי מתצעי לן: **וליבן שפוד והכה צו**. וזהכאה זו יש תורת שחין ותורת מכוח ואיציעא לן הי קדים ואמי דליתי בתרא ונצטליה: **חבטא קדים**. כח ההכאה קדים להרע לו לאדם והוי שחין ואמי הצל ויהאור אחריו ומצטל ליה וה"ל מכוח ולא מצטרף בדהיא חצי גריס קמא דה"ל שחין ומכוח: **חידוד שאני**. דמתק שיהא חד אין הצל האור שבו חזק ותחייתו קדם להצלו: **אלמא חבטא קדים**. ואמי הצלא ומצטל ליה: **דברוייה מצרו**. שלא הכהו בכה אלא דקרו ואין כאן חבטא אלא הצל אצל הכהו דאיכא חבטא אימא דהא הוא בתרא ומצטל הצלא: **מצרו**. פויינ"ט צלע"ו: **של עצודת כוכבים**.

שמשמים צה קרצנות של עצודת כוכבים ואסורה בהנאה כדאמרינן במסכת ע"ז (דף נא:) אצד תאצדון את כל המקומות (דגריס יצן בכלים שנשתמשו לעבודת כוכבים הכתוב מדבר: **מקלקל הוא**. ואין זו הנאה שצחייה היו דמיה מרובין מלאחר שחיטה שצחייה היא עומדת לג' דברים לגדל ולדות ולחרישה ולאכילה: **לחסוך**. מתקן הוא דכיון דשחטה להכי קיימא: **צמוסונס**. דהוי מתקן והוי הנאה שאם לא ישחטנה תמות: **צאטמי דקיימי לקורצנא**. תחסיס טובים ירך וכתף וחוה יודקיימי לשלחן דורון לאדם חשוב וזה שחתך הפסידן: **וסיפוק ליה**. אף על גב דהוא מקלקל אסור לחתוך משום שמוניית דאיסורא דנצלות שנצלוו צבסין:

הכל שוחטין פרק ראשון חולין

ח.

והא איכא צרדין. משמע מכאן שאם צשעת שחיטה ניקצ הוושט כנגד מה ששחט טריפה דהכא הוה צעי למיסר משום לרדיון אי לאו משום דמרווח רוח: **במטמאים בשבוע אחד בשני סימנים בשער לבן ובפסיון**. כך דינו דצסוף שצו ראשון מטמא אם פשה או אפי' לא פשה מטמא כי

איכא שער לבן וכן בתחלה מטמא בשער לבן אצל צסוף שצוה אם אין שער לבן ולא פשה אע"ג דעמד צעיניו ולא כהה טהור אצל שאר נגעים צעי הסגר פעם שנית והלשון קת קשה דלא הוה ליה למימר מטמאים אלא מטהרים שאין כן צשאר נגעים דצעו הסגר ויזי"ל דה"ע קאמר מטמא בשער לבן ובפסיון דוקא אצל אי אין שער לבן ולא פשה אע"ג דלא כהה טהור: **בחכמי טבריא** וב"ד דבר ש"א בא מחמת האור. אפילו רבי יוסי דחשיב ליה צפ' כירה (שבת דף נט.) מולדת האור משום דמיחלפא אפיתחא דגיהנס שמא כלן היה מודה דנדון משום שחין ולא משום מכוח כיון דהאי אור צדי שמים: **מותר לשחוט בה מקלקל הוא**. אע"ג דצסוף פרק אלו דברים צפסחים (דף עג.) מחייב לענין שצת גצי שוחט צשצת צחון לעצודת כוכבים משום מיקון כל דהו דתקן להוציא מידי אצר מן החי שאני שצת דמלאכת מחשבת אסרה מורה וכיון שיש תקון פורחא חשיב מלאכת מחשבת שלכך תמכין אע"פ שקלקולו יתר על תקונו אצל לענין נהנה מעצודת כוכבים לא חשיב הנאה כיון שקלקולו יתר על תקונו:

ישלכבנה באור. הא דמתן צסוף מסכת ע"ז

(דף עה:) סכין שפה צקרקע והיא טהורה דסגי צנעליה צקרקע עשר פעמים ולא צעי ליצון היינו לחתוך צה צונן כדאמר התם צגמרל והכא דמוקי לה כשלצינה צאור כדי לייסצ דאפילו יהא צית השחיטה רוחת ומימה דמשמע הכא דצעי ליצון וכן משמע נמי התם צתוספתא דמסכת ע"ז (פ"ט) דקמני השפודים והאסכנלות והסכינים מלצנן צאור ומימה דצפרק כל שעה (פסחים דף ד:) משמע דסגי בהגעלה דקאמר הני סכיני דפיסחא היכי עצדינן להו ומסקינן הלכתא אידי ואידי צרותחין ואורי"ת דיש לחלק גצי חמץ משום דהיתירא צלע דצענין וזה מחלק צסוף מסכת ע"ז (דף עג.) אע"ג דהשתא י' דצליעי הוי איסורא מ"מ צשעת צליעה הוי היתירא אע"ג דרצ אשי גופיה מחלק כן במסכת ע"ז (דף עג.) ובפסחים (דף ד:) קאמר רב אשי לדידי חדמי עצדי לי מחמיר על עצמו היה ונראה דהא דמסיק והלכתא אידי ואידי צרותחין הוי מסקנא דמילתא דרצ אשי ועוד אורי"ת דהכא ובתוספתא איירי צבכינין גדולים שזולין צהן צשר והוי תשמישן על ידי האור ולהכי צעי ליצון ודיקא נמי דקא חשיב להו בתוספתא צהדי שפודין ואסכנלות אצל סכיני דפיסחא מיירי צבקטינס והסכינים ישינס שאנו לוקחים מן העוצדי כוכבים היה אומר ה"ר

צן ה"ר מאיר שצריכין ליצון מפני שדרך העוצדי כוכבים לתקן צהן נר שדולק צהן חלצ וגס מהפכין צהן צשר על גצי גחלים וחומכין ור"ת היה אומר כיון דאין עיקר תשמישן לכך לא חיישינן דלמא אתרמי ועצד הכי ועוד אפילו אתרמי ואשתמש צו על ידי האור סגי בהגעלה דכל מה שסופו לפלוט על ידי רוחחין פולט בהגעלה ראשונה ואין זה דיוק דלילמא כיון שנשתמש צו על ידי האור אין יוצא מידי דופיו לעולם בהגעלה צלא ליצון ופולט צמיד צכל הגעלותיו מידי דהוה אכלי חרס דלא סגי ליה בהגעלה ולא אמר כל מה שעמיד לפלוט פולט בהגעלה ראשונה אלא אינו יוצא מידי דופיו לעולם ט: **השוחט**

שמשמים צה קרצנות של עצודת כוכבים והאסרה בהנאה כדאמרינן במסכת ע"ז (דף נא:) אצד תאצדון את כל המקומות (דגריס יצן בכלים שנשתמשו לעבודת כוכבים הכתוב מדבר: **מקלקל הוא**. ואין זו הנאה שצחייה היו דמיה מרובין מלאחר שחיטה שצחייה היא עומדת לג' דברים לגדל ולדות ולחרישה ולאכילה: **לחסוך**. מתקן הוא דכיון דשחטה להכי קיימא: **צמוסונס**. דהוי מתקן והוי הנאה שאם לא ישחטנה תמות: **צאטמי דקיימי לקורצנא**. תחסיס טובים ירך וכתף וחוה יודקיימי לשלחן דורון לאדם חשוב וזה שחתך הפסידן: **וסיפוק ליה**. אף על גב דהוא מקלקל אסור לחתוך משום שמוניית דאיסורא דנצלות שנצלוו צבסין: **בחדשה**

עין משפט ור מצה

לח א מיי פ"א מלהכות שחיטה הלכה ככ סמג עשין פפ טושי"ע י"ד סימן ט:

לפ ב מיי פ"ה מלהכות טומאת נרעת הלכה ד:

ג [מיי] שם הלכה ה [ו]:
ב ד ה מיי שם הלכה א:
מא ו מיי שם הלכה ו:
מב ז ח ט מיי שם הלכה צ:

מג י ב מיי פ"ז מלהכות ע"ז הלכה יט סמג לאוין מה טושי"ע י"ד סימן י' סעיף א [וסימן קמג סעיף ב]:

צעי רש"י

פרייז"ט, נוקב.

שיטה מקובצת

[א] ואין נוגע בסימן אלא חידודו של סכין: [ב] והכה בו מכה בכח כצי"ל: [ג] אין מצטרפין לדנדו צרעת אלא טהור הוא הס"ח: [ד] לקה באבן הכתוב האבן ככח אפי' כצי"ל: [ה] נהפך אותו חצי גריס ונעשה: [ו] לענין בעיין דלעיל דחבצי לן: [ז] ואתי הבל שבא אחרון ומבטל: [ח] ודיקיימי לשלחן דורון י"ב כס"י צ"א והוה מקיימן לשלחן וכו': [ט] דבעו הסגר שנית ור"ל דה"צ קאמר:

רבינו גרשום (המשך)

לחבטא והוה ליה שחין ומכוח ואין מצטרפין לא חידוד שאני ומשום הכי אמרינן הכא דחבטא קדים אבל התם אמרינן דהבלא קדים ואתי חבטא ומבטל להבלא והוה ליה שחין ושחין ויעדיין שואל אני שאלתי דלא יכילינן למילף מהכא. ת"ש ליבן שפוד והכה צו כו' אלמא חבטא קדים ויעדיין דנעץ אותו בשפוד ומשום הכי אמרינן הכא דחבטא קדים אבל התם לא אמרינן דחבטא קדים אלא הבלא ואתי חבטא ומבטל להבלא והוה ליה שחין ושחין ועדיין לא יכילינן למילף מהכא: סכין של ע"ז מותר לשחוט בה. מפני שמקלקל: ואסור לחתוך בה בשור. מפני שמתקן: פעמים שהשוחט אסור במסכתא. כלומר דמתקן הוא: באטמי דקיימי לקורבנא כלומר דהוי רוצה ליתנם ואינו רוצה שיתחבכו איברים [אברין] עכשיו כשיחתכם מקלקל שמוניית דאיסורא אסור לשחוט (ב) בהמה אחרת ולא משום דאסור לחתוך בה בשור דמתקן. לא בסכין חדש כלומר שאינו

(א) נראה דל"ל אסור לשחוט גם כה לחתוך צה צשר צלאו איסור דמתקן.